യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 5
(ഉപശമപ്രകരണമ്)/സർഗം 64

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

സുരഘുഃഫ് പരിഘശ്-ചൈവ വിചാ+ര്യേതി ജഗദ്/ഭ്രമമ് .
മിഥഃഫ് പ്രപൂജിതൗ/ തുഷ്ടൗ/ സ്വ+വ്യാ/പാര-പരൗ/ ഗതൗ/ .. 1

തദേവ രാഘവ+ ശ്രുത്വാ പരമം ബോധ-കാരണമ് .
അനേ-നൈവ വിബോ-ധേന ഭവ ലബ്ധാസ്/പദഃസ് സ്ഫുടമ് .. 2

പരയാ+ പ്രജ്ഞയാ ധീര/വിചാര-ഗത-തീക്ഷ്ണയാ .
ഗല+ത്യല-മഹംങ്-കാര-കാലമേഘേ ഹൃദമ്/ബരേ .. 3

സമസ്ത-ലോകാനു-മതേ സഫലേ+ ഹ്ലാദ-കാരിണി .
നിർമലേ വിതതേ ചേതഃശ് ശരത്/കാല ഉപസ്ഥിതേ .. 4

ധ്യേയേ ശര+ണ്യേ സുഗമേ സകലാനന്ദ-സംപദി .
സു+പ്രസന്നേ ചിദാ-കാശേ+ സ്ഥീയതേ പരമാത്മനി .. 5

യോ നിത്യ-മധ്യാത്മ-മയോ നിത്യ-മന്തർ/മുഖഃസ് സുഖീ .
നിത്യംഞ്ച് ചിദനു-സംധാനോ/ മനഃശ് ശോകൈർന ബാധ്യതേ .. 6

വ്യവ-ഹാര-പരോ+ത്യുച്ചൈ/ രാഗ+ദ്വേഷ-മയോ+പി സൻ .
നാന്തഃഖ്-കലങ്ക-മായാതി പദ്മോ ജല-ഗതോ യഥാ .. 7

സമ്യ+ഗ്വിജ്ഞാന-വാൻ/ശുദ്ധോ യോ+ന്തഃശ്-ശാന്തമനാ മുനിഃ .
ന ബാധ്യതേ സ മനസാ കരിണേവ മൃഗാധിപഃ .. 8

ഭോഗൈക-ശരണംൻ ദീനംൻ/ ന ചിത്തംഞ്ച്. ജ്ഞസ്യ വിദ്യതേ .
നന്ദനേ ദുർ+ദ്രുമ ഇവ+ ജ്ഞ-ചിത്തം ഹി മഹാവപുഃ .. 9

വിരക്തോ ജന്മ-മരണേ യഥാ ദുഃഖീ ന മാനവഃ .
പരിജ്ഞാതാ-ഖിലാ-വിദ്യംൻ തഥാ ചിത്തംൻ ന ദുഃഖിതമ് .. 10

പരി+ജ്ഞാത-മനോ-മോഹോ ജഗദ്/ഭാവോദ്/ഭവാത്മനാ .
സ്പൃശ്യതേ നൈനസാ സാധോ രജസേവ നഭസ്/തലമ് .. 11

അവി+ദ്യാസം-പരിജ്ഞാത/മിദ-മേവ മഹൗ/ഷധമ് .
അവിദ്യാ-വിതത+വ്യാധേസ്/തിമിര+സ്യേവ ദീപകമ് .. 12

അവിദ്യാ സംപരി+ജ്ഞാതാ യദൈവ ഹി തദൈവ ഹി .
സാ പരി+ക്ഷീയതേ ഭൂയഃസ് സ്വപ്നേ-നേവ ഹി ഭോഗഭൂഃ .. 13

വ്യവഹാര-പരോ്ഷ+പ്യ+ന്ത/രസ+ക്ത+മതി+രേകധീഃ .
സ്പൃശ്യതേ/ നൈനസാ സാധുർ/മത്-സ്യേ+ക്ഷണ-മിവാമ്/ഭസാ .. 14

പ്രാപ്തേ ചിദ്-ഭാസുരാ-ലോകേ പ്ര+ക്ഷീണാ്ഷ+ജ്ഞാ-നയാ-മിനീ .
ശേമുഷീ പരമാനന്ദ-മാഗതാ+ ജ്ഞസ്യ രാജതേ .. 15

അ+ജ്ഞാന-നിദ്രോപ-ശമേ/ ജനോ+ ജ്ഞാനാർക/ബോധിതഃ .
തത്/പ്രബോധ-മവാപ്-നോതി പുന+ര്യേന ന മുഹ്യതി .. 16

ദിനാനി ജീവ്യതേ താനി സാനന്ദാ+സ്തേ ക്രിയാ+ക്രമാഃ .
ആത്മ-ച+ന്ദ്രോദിതാ യേഷു ചിജ്-ജ്യോത്സ്നാ ഹൃദയാമ്-ബരേ .. 17

നരോ മോഹ-സമുത്തീർണഃസ് സതതം സ്വാത്മ-ചിന്തയാ .
അന്തഃശ്-ശീത-ലതാ-മേതി+ സ്വാമൃതേ-നേവ ചന്ദ്രമാഃ .. 18

താനി മി+ത്രാണി ശാസ്ത്രാണി താനി താനി ദിനാനി ച .
വിരാഗോ+ല്ലാസ-വാന്യേഭ്യ/ ആത്മ-ചി+ത്തോദയഃസ് സ്ഫുടമ് .. 19

ചിരം ശോചന്തി തേ ദീനാ ജന്മ-ജങ്ഗല-വീരുധഃ .
ആത്മാവ-ലോകനേ ഹേലാ യേഷാ-മവി-ഗണൈന-സാമ് .. 20

ആശാപാശ-ശതൈർ/ബദ്ധം ഭോഗോല-പസു-ലാലസമ് .
ജരാ-ജർ-ജരിതാ-കാരം ശോകോ+ച്ഛ്വാസ-കദർഥി-തമ് .. 21

വ്യൂഢ-ദുഃഖ-മഹാഭാരംഞ്ജ് ജന്മ-ജങ്ഗല-ജീവിതമ് .
കുകർമ-കർദമാ-ലിപ്തം മോഹ-പല്വല-ശായിനമ് .. 22

രാഗ-ദംശാ-വലീ-ദഷ്ടംങ് കൃഷ്ടംൻ തൃഷ്ണാ-വര+ത്രയാ .
മനോ-വണി-ങനി-കേതസ്ഥം ബന്ധു-ബന്ധന-നി+ശ്ചലമ് .. 23

പുത്ര-ദാര-ജരാ-ജീർണേ മഗ്നോ+ന്മഗ്നംങ് കുകർ-ദമേ .
ശ്രാന്തം വിഗത-വിശ്രാമം ഭഗ്നമാ-ദീർഘ-വർത്മനി .. 24

ഗമാഗമ-പരി+ക്ഷീണം സംസാ-രാര+ണ്യ-ചാരിണമ് .
അലബ്ധ-ശീതല+ച്ഛായംൻ തീവ്ര-താപോപ-താപി-തമ് .. 25

ആകാര-ഭാസുരംൻ ദീനം/ ബാ+ഹ്യൈ-രാക്രാന്ത-മിന്ദ്രിയൈഃ .
കർമ-ഘണ്ടാ-രവാ+ക്രാന്തംങ് ക്രാന്തംൻ ദുഷ്കൃത-താഡനൈഃ .. 26

ആവിർഭാവ-തിരോഭാവ/ചക്രാ-വർത-ധുരോ+ദ്വഹമ് .
അജ്ഞാന-വികടാ-ട+വ്യാംൽ ലുഠിതം സന്ന-ഗാത്രകമ് .. 27

നിജാ-നർഥ-സദാ-മഗ്നം സീദ-മാനമ-കിംചനമ് .
സ+ന്നാങ്ഗംങ് കർമ-ഭാരേണ കരുണാ+ക്രന്ദ-കാരിണമ് .. 28

രാമ ജീവ-ബലീവർദ/മിമം സംസാര-പല്വലാത് .
പരമംയ് യത്ന-മാസ്ഥായ ചിര-മു+ത്താരയേ+ദ്വലാത് .. 29

ത+ത്ത്വാവ-ലോകനാത്-ക്ഷീണേ ചിത്തേ നോ ജായതേ പുനഃ .
ജീവഃഖ് കദാചന തദാ/ ഭവേ+ത്തീർണ-ഭവാർണവഃ .. 30

മഹാനു-ഭാവ-സംപർകാത്-സംസാ-രാർണവ-ലങ്ഘനേ .
യുക്തിഃസ് സംപ്രാപ്യതേ രാമ+ സ്ഫുടാ നൗരിവ നാവികാത് .. 31

യസ്മി-ന്ദേശ-മരൗ തജ്-ജ്ഞോ നാസ്തി സ+ജ്ജന-പാദപഃ .
സഫലഃശ് ശീതല+ച്ഛായോ/ ന തത്ര നിവ-സേദ്/ബുധഃ .. 32

സ്നിഗ്ധ-ശീത-വചഃഫ്-പത്രേ സ+ച്ഛായേ+ സ്മിത-പുഷ്പകേ .
ക്ഷണാദ്-വി+ശ്ര+മ്യതേ രാമ/ ഭൃശം സുജന-ചമ്പകേ .. 33

തദ-ഭാവേ മഹാ-മോഹ-താപ-സംപത്തി-ദായിനി .
കിംചിജ്-ജാത-വിവേകേന+ സ്വപ്തവ്യംൻ നേഹ ധീമതാ .. 34

ആത്-മൈവ+ ഹ്യാത്മനോ ബന്ധു/രാത്മനാത്-മൈവ-മുദ്ധരേത് .
നാ+ത്മാന-മവ-ലേപേന ജന്മ-പങ്കാർണവേ+ ക്ഷിപേത് .. 35

കിമിദംങ് കഥമാ-യാതംങ് കിംമൂല-മിതി കിംങ്-ക്ഷയമ് .
ദേഹ-ദുഃഖമിതി+ പ്രാജ്ഞൈഃഫ് പ്രേക്ഷണീയം പ്രയത്നതഃ .. 36

ന ധനാനി ന മിത്രാണി ന ശാ+സ്ത്രാണി ന ബാ+ന്ധവാഃ .
നരാണാ-മുപ-കുർവന്തി മഗ്ന+സ്വാത്മ-സമു+ദ്ധൃതൗ .. 37

മനോ-മാത്രേണ സുഹൃദാ സദൈവ സഹ-വാസിനാ .
സഹ കിംചിത്/പരാമൃശ്യ ഭവ+ത്യാത്മാ സമൃ+ദ്ധൃതഃ .. 38

വൈരാഗ്യാ+ഭ്യാസ+യ+ത്നാ+ഭ്യാം സ്വപരാ-മർശ/ജന്മനാ .
ത+ത്ത്വാ-ലോകന-പോതേന തീര്യതേ ഭവസാഗരഃ .. 39

ശോച്യമാനംഞ് ജനൈർ/നിത്യംൻ ദഹ്യമാനംൻ ദുരാശയാ .
നാത്മാന-മവ-മന്യേത+ പ്രോ+ദ്ധരേ-ദേന-മാദരാത് .. 40

അഹംങ്-കാര-മഹാ-ലാനംൻ തൃഷ്ണാ-രജ്ജും മനോ-മദമ് .
ജന്മ-ജമ്ബാല-നിർമഗ്നംഞ് ജീവ-ദന്തിന-മുദ്ധരേത് .. 41

അയ-മേതാ-വതൈ-വാത്മാ+ ത്രാതോ ഭവതി രാഘവ .
യദപാസ്യ വിമൂഢ+ത്വ/മഹംങ്-കാരഃഫ് പ്രമാർ/ജ്യതേ .. 42

ഏതാവ-തൈവ സ+ന്മാർഗേ യാതി+ പ്രകടതാ-മലമ് .
യദപാസ്യ മനോ-ജാല-മഹംഭാവോ വിലൂ-യതേ .. 43

ഏതാവ-തൈവ ദേവേശഃഫ് പരമാത്മാവ-ഗമ്യതേ .
കാഷ്ഠ-ലോഷ്ട-സമ+ത്വേന ദേഹോ യദവ-ലോക്യതേ .. 44

അഹംങ്ക്-കാരാമ്/ബുദേ+ ക്ഷീണേ ദൃശ്യതേ ചിദ്-ദിവാകരഃ .
തതസ്/തത്/പരിണാ-മേന തത്പദം സമ-വാ+പ്യതേ .. 45

യഥാ+ ധ്വാന്ത-സമു+ച്ഛേദേ+ സ്വയ-മാലോക-വേദനമ് .
തഥാഹംങ്ക്-കാര-വിച്ഛേദേ+ സ്വയ-മാത്മാവ-ലോകനമ് .. 46

അഹംകാരേ പരി+ക്ഷീണേ യാവസ്ഥാ സുഖമോ-ദജാ .
സാവസ്ഥാ ഭരിതാ-കാരാ സാ-സേവ്യാ സംപ്ര-യ+ത്നതഃ .. 47

പരി-പൂർ/ണാർ/ണവ+പ്രഖ്യാ ന വാ ഗോചര-മേതി നഃ .
നോപ-മാന-മുപാദത്തേ നാനു-ധാവതി ര+ഞ്ജനമ് .. 48

കേവലംഞ്ച് ചിത്/പ്രകാശാംശ/കലികാ+ സ്ഥിരതാംങ്ക് ഗതാ .
തു+ര്യാ ചേത്/പ്രാപ്യതേ ദൃഷ്ടിസ്/തത്തയാ സോപ-മീയതേ .. 49

അദൂര-ഗത-സാദൃശ്യാത്-സുഷുപ്/തസ്യോപ-ല+ക്ഷ്യതേ .
സാവ+സ്ഥാ ഭരിതാ-കാരാ ഗഗന+ശ്രീ/രിവാ-തതാ .. 50

മനോഹംങ്ക്-കാര-വിലയേ സർവ-ഭാവാന്തര+സ്ഥിതാ .
സമുദേതി പരാനന്ദാ/ യാ തനുഃഫ് പാര-മേ+ശ്വരീ .. 51

സാ+ സ്വയംയ് യോഗ-സംസിദ്ധാ സുഷുപ്താ/ദൂര-ഭാവിനീ .
ന ഗമ്യാ വചസാം രാമ ഹൃ+ദ്യേ/വേഹാനു-ഭൂയതേ .. 52

അനുഭൂതിം വിനാ ത+ത്ത്വംങ്ക് ഖണ്ഡാ-ദേർ/നാനു-ഭൂയതേ .
അനുഭൂതിം വിനാ രൂപംൻ നാത്മന+ശ്ചാനു-ഭൂയതേ .. 53

അഖില-മിദ-മനന്ത-മാത്മ-തത്ത്വം
ദൃഢ-പരിണാ-മിനി ചേതസി+ സ്ഥിതേ്വ+ന്തഃ .
ബഹി-രു-പ-ശമിതേ ചരാ-ചരാ+ത്മാ
സ്വയ-മനു-ഭൂയത ഏവ ദേവദേവഃ .. 54

തദനു വിഷയ-വാസനാ-വിനാശസ്-
തദനു ശുഭഃഫ് പരമഃസ് സ്ഫുട+പ്രകാശഃ .
തദനു ച സമതാ-വശാത്-സ്വരൂപേ
പ-രി-ണ-മനം മഹ-താമ-ചി+ന്ത്യ-രൂപമ് .. 55

ഇ+ത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേ-
ഷൂപ-ശമ+പ്രകരണേ ഉപദേശോ നാമ ചതുഃഷ്-ഷഷ്ടി-തമഃസ് സർഗഃ .. 64 ..

ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER

5.11.2023